

Børnehjemssagen i Danmark.

Midt i juni har ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet efter samråd med justitsministeriet nedsat en kommission til overvejelse af de forskellige børnehjemssagen i dens helhed vedrørende spørgsmål samt i forbindelse hermed spørgsmålet om foranstaltninger til fyldestgørelse af statens forpligtelse overfor børnenes moralske opdragelse.

Kommissionen består af Birkedommer OLDENBURG, Borgmester JACOB, Professor C. TORP, Politiinspektør C. PETERSEN, Fængselspræst V. LÜTKEN, Bestyrer af Holsteinsminde L. BUDDE og Lærer C. CHRISTENSEN.

Det vil navnlig blive kommissionens opgave at undersøge og udtale sig om:

- 1) hvorvidt de foreliggende samfundsforhold i landet indeholde en opfordring for staten til at tilstræbe en videre udvikling af foranstaltninger til opfyldelse af statens forpligtelse til at våge over den opvoxende slægts moralske opdragelse; ad hvilke veje man i bekræftende fald bør gå, og i hvilket omfang foranstaltningerne bør træffes;
- 2) hvorledes den eventuelle iværksættelse af slige foranstaltninger bør påvirke statens stilling til børnehjemmene;
- 3) hvilke fordringer der, ved et muligt forøget tilskud til børnehjemmene, må stilles til de enkelte børnehjem, for at det kan anerkendes for understøttelsesberettiget, efter hvilke principer fordelingen bør finde sted, og i forbindelse hermed, hvorledes omfanget af statens forpligtelser herefter vil stille sig på grundlag af de bestående og i en nærmere

tid forventede forhold, endelig, hvorledes den vedvarende kontrol med de understøttede børnehjem rettest etableres.

Som man ser, er børnehjemssagen sat i spidsen og dertil føjet spørgsmålet om børns moralske opdragelse, altså om behandlingen af vanartede og forbryderske børn. Sandsynligt er det, at det er Kanasagen, som har givet stødet til kommissionens nedsættelse. I børnehjemmet Kana, hvor der opdroges drenge fra en ringe alder til konfirmationen, var en stor dreng bleven forført til utugt af plejemoderen, og da drengen blev så gammel, at han skulde til at udgå fra hjemmet, kvalte hun ham for at skjule forbrydelsen. Når Kanasagen har været ophavet til kommissionen, må man for så vidt føle en vis tilfredshed ved, at den sag er kommen for dagen. På den anden side kan et og andet tyde på, at hovedvægten for kommissionens virksomhed er tænkt at skulle lægges på behandlingen af de moralsk forsømte børn. Derfor taler blandt andet kommissionens sammensætning, der væsenlig er dannet af mænd, der have eller kunne tænkes at have beskæftiget sig med forsømte børn. Desuden bragte et dagblad nogle dage umiddelbart før offentliggørelsen af kommissionens nedsættelse nogle artikler af et af kommissionens medlemmer, professor Torp, der kun behandlede de forsømte børn. Det kunde se ud, som de skulde forklare publikum, hvad kommissionens opgave skulde være. Når endelig det er klart, at det store spørgsmål er det om de vanartede børn, så sluges ganske børnehjemmene af dette.

Det er vel tvivlsomt, om det er rigtigt, at man har villet sætte disse to spørgsmål under et. Og det er tvivlsomt, om det vigtige spørgsmål om de vanartede børn vinder noget ved denne forening, eller om det ikke snarere taber noget derved. Opmærksomheden henledes derved let på noget andet. Børnehjemssagen er fra præsteskabets side stillet op i den senere tid som en menigheds-sag, og man har bestræbt sig for at drage spørgsmålet om

de vanartede og forbryderske børn med ind under børnehjemssagen. Men derved døber man barnet med et fejlagtigt navn, thi det er ikke et børnehjem, talen kan være om ved disse børns anbringelse, det er tvangsopdragelse med hvad dertil hører, og det kommer ikke børnehjemssagen ved.

Altså, lad det være Kanasagen, der er oprindelsen til kommissionen, og lad være, at det havde været ønskeligere, om »børnehjemssagen« havde været sat i anden række, glædeligt er det dog, at kommissionen er nedsat, og at sagen skal til behandling. Under de foran udtalte forudsætninger tør man sikkert glæde sig til, at de så længe ventede forholdsregler til vanartede og forbryderske børns behandling ville blive resultatet af kommissionens virksomhed. Ingen kan med større glæde imødesee dette end jeg, som lige fra dette tidsskrifts første årgang igennem 15 år, på forskellig vis har søgt at oplyse og meddele, hvad der fandtes og fremkom i den sag rundt om i verden, også hos os. Tidsskriftet har i det spørgsmål i fuldt mål opfyldt sin opgave.

Nærværende tidsskrift har hos os ikke blot været det første, men tildels også det eneste, som har behandlet spørgsmålet. Ingen kan derfor, som sagt, med større opmærksomhed imødesee det eventuelle resultat af kommissionens arbejde. Megen besværlighed og lang tid vil det næppe tage. Erfaringsmæssige oplysninger foreligge jo flere steder fra, og den norske lovkommissions udmærkede arbejde i det spørgsmål vil være et fortrinligt grundlag, der vil lette arbejdet herhjemme i højeste grad. Adskillige af de herhenhørende spørgsmål ere debatterede og forsøgte i andre lande i så vid udstrækning, at deres afgørelse næsten synes at være falden i forvejen. I hvad der i den sidste tid hos os offentlig er bemærket og fremsat om spørgsmålet såvel i dets helhed som i enkeltheder, viser der sig også så stor en overensstemmelse i principerne, at der også af den grund tør forventes en redegørelse for kommissionens overvejelser indenfor et overskueligt tidsrum.

I tidsskriftets 4 årgang, for 1881, opregnede jeg side 239 de mangler, som vor lovgivning havde, for at den kunde siges at give regler for en rationel behandling af forsømte børn og unge lovovertrædere. Da forholdene ere uforandrede siden den gang, skal jeg tillade mig at gentage dem her; det er jo de punkter, hvorpå kommissionen skal råde bod:

At vor lovgivning mangler en ren og klar almindelig tilkendegivelse af, at hensigten med den retslige behandling af børnene er forebyggelse af større sædelig fordærvelse gennem opdragelse, men ikke straf, således at denne sidste ved retsanvendelsen kun kan blive undtagelse og ikke som nu regelen;

at vor lovgivning foranlediger:

at børn under 10 år komme til at stå udenfor al behandling, indtil der foreligger noget meget graverende, som sandsynligvis er udsprunget af en allerede vidt fremskreden fordærvelse;

at børn mellem 10 og 15 år, som følge af det foran bemærkede, i mange tilfælde alt ere meget fordærvede, forinden en behandling indtræder;

at disse sidstnævnte børn kunne slippe med en advarsel eller i det højeste få prygl og så vende tilbage til de gamle forhold;

at børn under 15 år ikke kunne straffes for betleri, skønt det professionelle tiggeri er en farlig kilde til andre overtrædelser, hvilket erfaringen noksom viser;

at unge personer fra 15 til 18 år aldeles ikke underkastes nogen forebyggende behandling, men kun straf, skønt denne aldersperiode er den vanskeligste i hele ungdommen og særlig trænger til opdragende vejledning;

at der ikke lægges tilbørlig vægt på den gentagne skoleforsømmelse som årsag til at skride ind imod barnet, skønt skulkeri som oftest er indledningen til andre laster;

at anbringelse til opdragelse kun er en undtagelse;
at anbringelsen hovedsagelig skyldes det private initiativ;
at anbringelsen, som følge af det foranstående, i de fleste tilfælde kommer for silde;
endvidere:
at der for anbringelsens vedkommende ganske mangler en ordning;
at der som følge deraf finder en sammenblanding af de forskellige kategorier sted i den samme anstalt;
at de private anstalter ere uden offentlig kontrol;
at der ikke findes godkendte regulative bestemmelser for anstalternes virksomhed;
at vor lovgivning mangler en bestemmelse om, at forældremyndigheden ved barnets anbringelse går over til plejeforældrene eller anstalten.

Tidsskriftet indeholder sammesteds en antydning af, hvorledes disse mangler ville kunne afhjælpes. Nogle modifikationer i så henseende kunne på enkelte punkter tænkes, men i hovedsagen må de fremtidige afgørelser komme til at følge antydningen, fordi den falder sammen med allerede fastslåede principer.

På forhånd kan jeg ønske kommissionen til lykke. Det er en smuk opgave, den har fået at løse, og det er en tilfredsstillende opgave, forsåvidt som løsningen, der umuligt kan falde udenfor de engang fastslåede og prøvede principer, altid, selv om der kan tvistes om nogle enkeltheder, må føre til en bedre, mere heldbringende tilstand for samfundet end den nuværende.

Fr. Stuckenberg.
